

נקודות מפתח לאיבחון וטיפול בדלקות אוזניים בכלבים וחתולים:

1. מציאת גורם ראשוני ו/או גורמי סיכון

זה החלק החשוב ביותר בניהול מקרה של דלקת אוזניים כרונית. ללא חיפוש וטיפול בגורם הראשוני, עלינו לצפות לחזרתיות של הדלקת והכאב, לסבל מיותר של בעל החיים ולתסכול של הבעלים. חיפוש אחר גורמים אלו יכול להתבצע במהלך הבדיקה הראשונה, לדוגמא חיפוש פוליפ/גוף זר בבדיקה אוטוסקופית, ביצוע בדיקות דם לבחינת רמות הורמון בלוטת התריס או חיפוש אחר אקריות אוזניים תחת מיקרוסקופ. בחלק מהמקרים חיפוש אחר הגורם הראשוני יבוצע תוך כדי הטיפול (כמו למשל ביצוע מבחן מזון). החלוקה הקלאסית לגורמי סיכון, גורמים ראשוניים, גורמי זיהום משניים וגורמים מנציחים בתמונה מספר 1

פקטורים משפיעים / גורמים לדלקות אוזניים

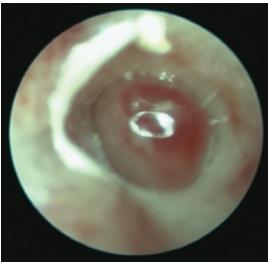
<u>גורמים ראשוניים</u>	<u>גורמי סיכון (פרהדיספוזיציה)</u>
- אלרגיה (מזון, אטופי) - גופים זרים - פרזיטים(דמדוקס, קרציות, אקריות) - מחלות הורמונליות ואוטואימוניות - בעיות אפיתליאליות	- שיעור יתר בתעלת האוזן - היצרות של תעלת האוזן - אוזניים שמוטות - כמות מוגברת של הפרשות בלוטות הלב - פוליפ / נאופלזיה - לחות יתר swimmer's ear - אוטיטיס מדיה
<u>גורמים משניים</u>	<u>גורמים מנציחים</u>
- חיידקים - שמרים - ניקוי יתר ופגיעה איאטרוגנית - תגובה לטיפול מקומי	- בצקת פרוליפרציה והיצרות התעלה - יצור מוגבר של הפרשות - פגיעה ב epithelial migration - קרע בעור התוף ואוטיטיס מדיה - קלציפיקציה

2. מה לגבי תרבית ורגישות, האם זה באמת נחוץ?

בדיקת תרבית ורגישות היא אף פעם לא טעות והיא מסייעת בזיהוי הגורם הזיהומי. עם זאת, יש לזכור שתוצאות בדיקת הרגישויות רלוונטיות כאשר ההתמודדות עם דלקת האוזן החיצונית היא באמצעות טיפול טופיקלי. הסף לרגישות או עמידות שנבדק ומוצג בתוצאות הרגישות מסתמך על מינונים המגיעים לרקמה לאחר טיפול סיסטמי. נתונים לגבי רגישות פחות שימושיים כאשר השימוש הוא בתכשירים טופיקליים, זאת מכיוון שהריכוז של האנטיביוטיקה באתר המטרה הוא גבוה בהרבה מזה שנבדק באותם מבחנים. כך למשל חיידק שנמצא עמיד In-Vitro לאנטיביוטיקה מסוימת, עשוי להיות רגיש לה In- Vivo כאשר אנו משתמשים בטיפול טופיקלי המגיע לריכוז גבוה באתר המטרה. אז מתי בכל זאת חשוב לבצע מבחנים אלו? כאשר אין תגובה לטיפול המקומי, או כשיש סימנים וסטיבולריים וסימני דלקת אוזן תיכונה או פנימית ויש נחיצות לטיפול סיסטמי.

3. בדיקה אוטוסקופית

בדיקה אוטוסקופית מסייעת באבחון במקרים בהם יש חשד לגוף זר ו/או לגורם המצוי בתעלת האוזן ועלול לפגוע ביעילות הטיפול כמו מסה או פוליפ (תמונה 2). בבדיקה זו ניתן בין השאר לבחון את מצב תעלת האוזן, את רמת הפרוליפרציה, ואת שלמות עור התוף. בשימוש בידאו אוטוסקופ עם הגדלה ניתן אף לזהות אקריות אוזניים. בחלק מן הכלבים ביצוע הבדיקה האוטוסקופית מתאפשר ללא טשטוש או הרדמה, אך במרבית המקרים ובעיקר באלו הכרוניים, לצורך בדיקה יסודית ועמוקה, יש להמליץ על הרדמה מלאה. במהלך הבדיקה ניתן לבצע גם שטיפות יסודיות לתעלת האוזן ובכך לנסות ולהפחית את כמות ההפרשות. סילוק ההפרשות והליכלוך בתעלה יאפשר בהמשך פעילות טובה יותר של הטיפול המקומי. כאשר השטיפות מבוצעות במהלך הרדמה מלאה יש צורך בהכנסת טובוס וניפוח בלונית, זאת בשל סכנת אספירציה של נוזל השטיפה שעלול לעבור לחלל הלוע דרך ה- Eustachian tube.

פוליפ בתעלת אוזן של חתול רגע לפני הוצאתו.
פוליפ זה גרם לחזרתיות של דלקות האוזניים במשך חודשים.

4. מי מפחד מסטרואידים?

במקרים בהם תעלת האוזן פרוליפריטיבית, בצקתית ומוצרת יש חשיבות רבה למתן סטרואידים במינון אנטי-אינפלמטורי. הטיפול בסטרואידים מוביל להפחתה בדלקת ולפתיחת התעלה. תעלה פתוחה תאפשר חדירות טובה יותר לעומק התעלה של הטיפול הטופיקלי במינון הדרוש, וכך תשפר את סיכויי ההצלחה של הטיפול. בנוסף, הפחתת הדלקת והכאב בעקבות השימוש בסטרואידים, מגבירים את ההיענות של בעל החיים לטיפול הטופיקלי ובכך גם את היענות הבעלים. במידה ואין קונטרהאינדיקציה ניתן להשתמש בסטרואידים במינון אנטידלקתי לכ- 3-4 שבועות (פרדניזון במינון של 1 מ"ג/ק"ג לפחות למשך שבוע ולאחר מכן הפחתה הדרגתית). לאחר פתיחת התעלה ניתן להחליף את השימוש בסטרואידים אשר ניתנים במתן פומי לסטרואידים הניתנים בתכשירים טופיקליים.

5. Tris- EDTA - מה זה ואיך משתמשים?

החומר הזה נמצא יותר ויותר בנוזלי שטיפה וחשוב לדעת לנצל אותו על ידי שימוש נכון. EDTA מהווה כלאטור (Chelation) של יונים חיוביים הנמצאים בדופן החיידקים. בנוסף לסילוק של פסולת מתעלת האוזן (כמו כל נוזל שטיפה), שטיפה בתכשיר המכיל EDTA מאפשרת יצירת חרירים קטנים בדופן החיידק. במקרים בהם אנו מתמודדים עם חיידקים עמידים ודלקת עיקשת, חרירים אלו מאפשרים לאנטיביוטיקה שבטיפות האוזניים לחדור את מעטפת החיידק ובכך מגבירים את הפוטנטיות של אותה אנטיביוטיקה. ההמלצה היא להשתמש בנוזל שטיפה המכיל Tris EDTA 10-15 דקות לפני מתן הטיפות האנטיביוטיות וזאת על מנת לתת לכלאטור לעשות את עבודתו. שימוש בתכשירים אלו ללא טיפול אנטיביוטי מקומי המבוצע מיד לאחר השטיפות מפספס את היתרון הגדול בנוזל השטיפה.

לסיכום, ניהול מקרה של דלקות אוזניים חוזרות עשוי להיות מורכב, הבנת הגורמים לחזרתיות הדלקת ומציאתם, בחירת טיפול בהתאם לבדיקה המאקרוסקופית, המיקרוסקופית, ולהיענות הבעלים, הם כלים חשובים ונחוצים להצלחת הטיפול.

נכתב על ידי ד"ר אלעד פרי, בוגר התמחות לדרמטולוגיה וטרינרית.

מקורות וקריאה נוספת:

1. Miller, W.H., Griffin, C.E. and Campbell, K.L., 2013. Diseases of eyelids, claws, anal sacs, and ears. Muller & Kirk's Small Animal Dermatology. 7th edn. St. Louis: Elsevier Inc, pp.724-73.
2. Nuttall, T. (2016). Successful management of otitis externa. In Practice, [online] 38(Suppl 2), pp.17–21.
3. Buckley, L.M., McEwan, N.A. and Nuttall, T., 2013. Tris–EDTA significantly enhances antibiotic efficacy against multidrug-resistant Pseudomonas aeruginosa in vitro. Veterinary dermatology, 24(5), pp.519-e122.

